

Yttrande

Datum
2023-03-09

Kontaktperson SPF
Malin Skog

Mottagare
OX2 AB
Pleione Energipark AB

Yttrande i avgränsningssamråd för energiparken Pleione

Swedish Pelagic Federation producentorganisation (SPF) företräder samtliga svenska fiskerfartyg över 12 meters längd inom det pelagiska fisket efter bl.a. sill, skarpsill, tobis och makrill i Atlanten, Nordsjön, Skagerrak, Kattegatt och Östersjön samt ett antal fartyg mindre än 12 meter som fiskar kustnära längs Västkusten respektive i Östersjön. Samtliga regionalfartyg i Östersjön är medlemmar hos oss. Våra medlemmar står varje år för ca 90% av den totala fiskade volymen i Sverige. Vi tackar för det inledande muntliga samrådet och möjligheten att lämna synpunkter i detta avgränsningssamråd.

SPF:s generella hållning samt bedömning av aktuell ansökan

SPF ställer sig generellt negativt till havsbaserad vindkraft, då alltför mycket kunskap fortfarande saknas när det gäller vilken inverkan etablering av vindkraftparker får på den marina miljön, i första hand påverkan på reproduktion och migration för vissa fiskarter. SPF anser att denna kunskap, baserad på långtidsstudier vid befintliga vindkraftparker, måste tas fram innan en storskalig utbyggnad vindkraft till havs kan övervägas. För pelagiskt fiske bedömer SPF i nuläget att samexistens med vindkraft på samma yta sannolikt är omöjligt och många vindkraftparker konkurrerar därför med vårt fiske om ytan i havet.

Aktuell ansökan innehåller förutom vindkraft även en föreslagen vätgasproduktion. Detta är en ännu mer obeprövad teknik och möjliga konsekvenser av utsläpp av stora volymer saltlake och uppvärmt vatten på fysikaliska och biologiska mekanismer måste noga beskrivas. Det aktuella området är ett historiskt viktigt område för yrkesfisket samt ett lekområde för sill/strömning och vi anser därför att det är ytterst olämpligt för utbyggnad av vindkraft.

SPF:s farhågor kopplat till marin vindkraft

SPF:s medlemmar uttrycker en stark oro över hur befintliga vindkraftparker kan ha medfört beteendeförändringar hos fisken och påverkat dess reproduktion negativt. Sillpopulationen i västra Östersjön ("Rügensill") har en historiskt dålig rekrytering och fiskarna frågar sig om detta är kopplat till vindkraftsetableringar på eller nära tidigare lekplatser bland annat i tysk zon. I södra Östersjön har våra medlemmar över tid som vindkraftparkerna i framförallt tyska vatten blivit allt fler, noterat att sillens vandringsmönster och beteende har förändrats. På de platser där de tidigare bedrivit sitt fiske finns inte längre någon sill. Den har tagit andra vägar och uppehåller sig på djupare vatten än tidigare och det är svårare för våra fiskare att hitta den när de fiskar.

Vindkraftparker kan medföra bland annat ändrade strömmönster, kroniska lågfrekventa undervattensljud, vibrationer och elektromagnetiska fält runt strömkablar och dessa faktorer kan i sin tur påverka fiskens beteenden och var den väljer att uppehålla sig. Vår huvudsakliga farhåga rör lågfrekventa ljud och vibrationer då både sill och skarpsill har god hörsel och det finns vissa studier som tyder på att pelagiska arter undviker vindkraftparker. Detta är områden där mycket kunskap ännu saknas eller kunskapen är begränsad till ett fåtal fiskarter.

SPF ser därför att det är av största vikt att dessa faktorer och hur de kan påverka den marina faunan på alla nivåer såväl lokalt som mer regionalt utreds noggrant i kommande MKB. I samrådsunderlaget hänvisas till hur torsk kan reagera på undervattensljud, men de pelagiska fiskarterna nämns inte i detta

sammanhang. OX2 skriver också att ”ansamlingar av fisk vid vindkraftfundament visar att ljud under driftfasen är av mindre betydelse”. Det är av yttersta vikt att vara medveten om att olika fiskarter kan reagera olika och att en studie på t.ex. torsk eller ål inte kan översättas till att gälla för sill eller skarpsill. Man kan inte uttala sig generellt om ”fisk”, då varje fiskart har sin unika biologi och sina anpassningar till sin livsmiljö, och så många fiskarter som möjligt måste belysas i MKB.

Farhågor kopplade till vätgasproduktion

Vätgasproduktion är en såvitt vi vet en ännu i stort sett oprövad teknik till havs. Av samrådsunderlaget framgår att en kommer producera mycket stora mängder (8 miljoner ton per år) uppvärmt vatten från kylprocesser, och även en stor volym saltlake från avsaltning av havsvatten. Det framgår inte tydligt av samrådsunderlaget varken vilken temperatur kylvattnet kommer ha som mest eller vilken salthalt saltlaken kommer ha, eller hur dessa ska hanteras (på vilket djup de ska släppas ut etc.).

Hur dessa båda restprodukter ska hanteras och vilka effekter de kan få på lokala förhållanden och såväl fysikaliska som biologiska processer i havet behöver nog gås igenom i kommande MKB. Salthalts-skiktningar, omblandning och primärproduktion är viktiga aspekter som OX2 tydligt behöver redogöra för hur de kan påverkas av utsläpp av varmvatten respektive saltlake (eller varm saltlake?). Även säkerhetsaspekter/ riskanalys för en eventuell vätgasproduktion blir viktiga att belysa. OX2 lyfter däremot gärna den möjliga positiva effekten av den syrgas som skulle bildas vid produktionen, men man måste i MKB tydliggöra vilken storlek på område (som minst och som mest) som skulle kunna påverkas av denna effekt.

Analys av yrkesfisket i samrådet och kommande MKB

SPF anser att analysen i samrådsunderlaget av yrkesfisket i området är ytterst bristfällig och tyder på en okunskap om fiskets bedrivande och förutsättningar. Fartygsdata i form av tråldrag visas för ett enda år, vilket naturligtvis är helt otillräckligt och inte ger en rättvisande bild av områdets vikt för fisket över tid. Att utifrån en så bristfällig analys som OX2 gör sedan dra slutsatsen att området är av liten vikt för yrkesfisket blir naturligtvis helt felaktigt. OX2 drar också paralleller mellan förekomsten av syrefria bottnar och utbredningen av ett pelagiskt fiske i den fria vattenmassan, vilket är en minst sagt märklig koppling.

Rådande situation för både Östersjötorsken och Rügensillen har föranlett kraftiga begränsningar av fisket Östersjön, vilket gör att de senaste årens fiske varit starkt reducerat och inte är representativt sett till en längre tidsperiod. Detta gör det extra viktigt att i MKB se till en väl tilltagen tidsperiod som referens för det fiske som bedrivs i området för att få en rättvisande bild av fiskets variationer både vad gäller fiskeregleringar och kvotsituation för olika arter kopplad till beståndens variationer. Referensperioden bör absolut minst vara 10-15 år men helst och rimligen lika lång tid som parken är tänkt att vara i drift, dvs 30-40 år. En analys av fisket måste också delas upp på olika typer av fisken (aktiva respektive passiva redskap, samt pelagiskt respektive demersalt fiske).

Fiskets bedrivande

Pelagiskt fiske med trål och not är en utrymmeskrävande verksamhet som SPF i nuläget bedömer inte kan samexistera med marina vindkraftverk. Med vajer och trål på släp är ekipaget över en kilometer långt och väger hundratals ton när trålen är full med fisk. Att väja eller stoppa för ett vindkraftverk t.ex. vid dåligt väder är omöjligt. En vindkraftpark, framförallt med flytande fundament är därför för våra medlemmar att se som ett helt stängt område där fiske över huvud taget inte kan bedrivas. På själva grundområdet Klints bank bedrivs inget pelagiskt fiske, men det är ett historiskt viktigt område för andra typer av fiske.

OX2 har valt ett område som till stor del överlappar utpekade riksintresse för yrkesfiske. För detta område gäller 3 kap 5§ Miljöbalken som anger: ”Vattenområden som har betydelse för yrkesfisket eller för vattenbruk ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra näringarnas bedrivande.”

En vindkraftpark inte bara försvårar fiskets bedrivande, det omöjliggör det helt. Inom riksintresseområdet för yrkesfiske anser vi därför att det är helt uteslutet att en vindkraftpark kan byggas.

Dock vill vi samtidigt betona att pelagiskt fiske inte enbart bedrivs inom utpekade riksintresseområden utan är till sin natur dynamiskt och följer fiskens vandringar och ansamlingar som ser olika ut från år till år. Det innebär att våra medlemmars fiske bedrivs både i och utanför riksintresseområdena. Fångsterna av sill i ett visst område kan variera stort mellan åren, vilket gör att behovet att kunna förflytta det pelagiska fisket dit fisken ansamlar sig är stort. I utpekat område bedrivs ett ekonomiskt viktigt fiske av sill och skarpsill. Vi anser att området som helhet är olämpligt då det inte tagit hänsyn till yrkesfiskets intressen samt till möjlig negativ påverkan på fiskens lekområden.

Problem kopplade till det aktuella området

SPF anser att det är ytterst olämpligt att exploatera fiskens lekområden, då detta riskerar att påverka populationsutvecklingen negativt. Området har hög sannolikhet för skarpsillslek och tillhör det historiska lekområdet för torsk. Utöver detta är grundområdet på Klints bank, liksom många utsjögrund ett viktigt lekområde för sill/strömning, vilket man från OX2 helt har missat att ta med i samrådsunderlaget. Mot denna bakgrund motsätter vi oss kraftfullt en etablering av en vindkraftpark här. Med beaktande av försiktighetsprincipen borde det inte vara aktuellt att genomföra några åtgärder som riskerar att skada/störa potentiella lekområden för kommersiellt viktiga fiskarter.

Den syrefria botten i området utgör ytterligare ett hinder för byggnationer då arbeten på botten sannolikt kan försämra vattenkvaliteten även i den fria vattenmassan ovanför botten p.g.a. uppblandning av svavelväte etc. från botten till det omkringliggande vattnet. Detta är av yttersta vikt att undvika för att inte ytterligare försämra livsmiljöerna för fiskarter som uppehåller sig i eller omkring området samt för eventuell fiskelek i området. Påverkan på olika organismer i vattenpelaren av kombinationen av syrefritt och förorenat (tungmetaller mm) sediment vid bottenarbeten samt hur dessa kan minimeras behöver utredas noga i MKB.

Även den så viktiga vattenomsättningen i Östersjön och hur den eventuellt kan påverkas av strukturer som påverkar strömmarna på botten bör tas i beaktande i MKB. SPF vill även påpeka att det verkar vara okänt i vilken utsträckning någon eventuell reveffekt är aktuell vid användning av flytande fundament och detta bör i möjligaste mån klargöras i MKB om denna teknik bedöms som trolig i området.

SPF anser också att placeringen i förhållande till North Stream och eventuella säkerhetsrisker utifrån denna placering bör belysas tydligare i kommande samråd och MKB. SPF anser också att OX2 behöver förtydliga hur förtöjningen av flytande vindkraftverk kan komma att påverka fiske med släpredskap i området utanför en eventuell framtida vindkraftpark med tanke på möjlig insnräkningsrisk.

Kumulativa effekter

SPF ser med oro på det stora antalet befintliga och planerade vindkraftetableringar i södra Östersjön, Skagerrak och Kattegatt och den kumulativa inverkan dessa kan få på miljön och fiskbestånden. SPF kräver att det görs en samlad analys av etablerade och planerade vindkraftparkers kumulativa inverkan på ekosystemet samt av framtida möjligheter till fiske i ett större geografiskt område. Det gäller i synnerhet för en ytkrävande verksamhet som är mer eller mindre permanent till sin natur så som en vindkraftpark.

Om ni har några frågor kopplat till vårt samrådsyttrande eller i övrigt om pelagiskt fiske kopplat till ert projekt är ni välkomna att kontakta oss.

Vänliga hälsningar, Malin Skog, SPF PO

Malin.Skog@pelagic.se

Tel: 0731-508 708